

מתורתו של צדיק אביר יעקב

משנתו של מרן רבי יעקב אביחצירא זי"ע | על דרך הפשט לקט דרושים ומאמרים, בביאור פשט מצוות התורה וענייני עבודת הש"ת שנלקטו מכל ספריו הק'

פר' במדבר תשפ"ג

מנגינים זה על זה:

(דורש טוב, דרוש ט' לנפטרים)

סילוק צדיקים קשה לישראל

במדבר (איכ"ר א לו): מציינו שסלוקן של צדיקים קשה לפני הקדוש ברוך הוא יותר ממאה תוכחות חסר שתיים ומתברר בית המקדש, דבתוכחות כתיב (דברים כה גט) 'והפלא ה' את מכתך, ובחרבן בית המקדש כתיב (איכה א ט) 'ותרד פלאים, ואלו בסלוקן של צדיקים כתיב (ישעיה כט יד) 'לכן הנני יוסף להפליא את העם הזה הפלא ופלא, וכל כך למה, 'אבדה חכמת חקמיו ובינת נבניו תסתתר' (שם). עד כאן לשונו:

בחורבן בית המקדש נהרגו גם צדיקים וחסידים

והנה יש לתמוה דקאמר יותר מתברר בית המקדש, הלא בחורבן בית המקדש מתו כמה אלפים של צדיקים וחסידים, ועל הכל קונן ירמיה ואמר 'ותרד פלאים, וכיון דהכי קמא ליה לבעל המדש לפלוו ולהני דסלוק הצדיקים עדיף:

ואפשר לומר, על פי מה שפרש מורה"ם אלשיך זכרוננו לברכה (תורת משה שמות כה ח) על פסוק (מלכים א' ח טו) 'יהי ה' אלקינו עמנו כפאשר היה עם אבותינו אל יעזובנו וכו', דשלמה המלך עליו השלום אחר שבנה בית המקדש אמר המקרא הזה, וכונתו בזה, כיון דמציינו אבות העולם בחר בהם הקדוש ברוך הוא יותר מכל העולם, וכו', אמאי לא צוה להם לעשות בית המקדש בקביעות כמו שצוה לבניהם. ותנן הוא זכרוננו לברכה, דהאבות זכרונם לברכה מרב קדושתם וטהרתם והודויותם גופם היה גופם בעצמו בית המקדש, והשכינה שרויה בו תמיד, נמצא זה עדיף מבית המקדש, דבית המקדש עצים ואבנים שאין בהם חיות, והגוף יש בו חיות ורוחניות של הקדשה. והנה שאמר שלמה המלך עליו השלום, תדעו קהל ישראל שמחמת חסרונו אנו צריכים לבנות בית המקדש, שאלו היו גופותינו קדושים וטהורים היו בעצמם הם בית המקדש, והשכינה הייתה שרויה בקרבנו תמיד כמו שהיה לאבות העולם, ועכשו מחמת חסרונו אנו צריכים לבית המקדש. ולפיכך התפלל ואמר 'יהי רצון שנוכה שיתטהר ויתקדש גופנו, ויהיה הוא בעצמו בית המקדש כמו שהיה לאבות העולם, וזה שאמר הכתוב 'יהי ה' אלקינו עמנו דהינו תהיה השכינה בגופנו, כפאשר היה עם אבותינו הם אבות העולם שהיה גופם ממש בית המקדש ולא הצרכו לבית המקדש, דקר עדיף. והו תנן דבריו זכרוננו לברכה:

(דורש טוב, דרוש א' לנפטרים)

'חטאנו' יתפרש על פי ב' הסיבות הנל'

וזה כונת הפסוק (איכה ה טז) 'נפלה עשרת ראשנו אוי נא לנו כי חטאנו, דהינו כשתפל העטרה שהוא הצדיק, חייבים הקהל להתאונן ולומר 'אוי נא לנו כי חטאנו. ומלת 'חטאנו' תפרש על שני פרושים, חדא כפשטה שפא בחטאתנו נסתלק. ועוד תפרש מלשון חסרון, כמו 'הייתי אני ובני שלמה חטאים' (מלכים א' א כא), דהינו אוי נא לנו שחסר ממנו, שכל זמן שהיה חי היה מגן עלינו ועכשיו מי יגן, לכן צריכים אנו להתעורר בתשובה, דהא אם אין אני לי מי לי (אבות פ"א מ"ד):

להתאונן על פטירת הצדיק מבי' סיבות אלו

והו כונת המסרה 'אלקחתם גם את זה, דהינו כשתראו שהקדוש ברוך הוא אומר על הצדיק 'אלקחתם גם את זה מעם פני וקרהו אסוף, ובפרט אם הוא חכם, ואומר הקדוש ברוך הוא עליו 'אלקחתם את ארון ה' לסלוקו, על זה הדבר צריכים אתם להתאונן ולשבר לבבכם ולשוב בתשובה, כי פרצה נפרצה בכם משתי סבות כמו שכתבנו:

בפטירת הצדיק יש לישראל להתאגד ולתקן איברי האדם

והתקון הטועיל לכם 'אלקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדור, 'יום הראשון הוא יום הראשון לפטירת הצדיק, באותו היום ממש צריכים אתם לשוב בתשובה, כדי שישבו ה' מחרון אפו ויתעשת לכם ולא תאבדו, שאם תתעצלו ולא תשובו תכר ומיד, הרי הוספתם פשע על חטאתכם, לכן חזקו ואמצו ותכר ומיד 'אלקחתם לכם ביום הראשון לפטירת הצדיק. ומה שתעשו הוא כענין הלולב ומיניו, כמו שדרשו רבותינו זכרונם לברכה ויק"ר ל (ב) דלולב ומיניו רומזים לארבעה מינין שבישראל, שיש בישראל שהם מקמים תורה ומעשים טובים, וזה דוקה לאתרוג שיש בו טעם וריח, הטעם כנגד התורה והריח כנגד מעשים טובים. ויש בהם שיש בהם התורה ולא מעשים טובים, וזה דוקה ללולב שהוא 'פנות הקרי' שהוא טעם בלי ריח. ויש בהם שיש בהם מעשים טובים ולא תורה, וזה כנגד ההדס שהוא ריח בלי טעם. ויש בהם שאין בידם לא תורה ולא מעשים טובים, וזה כנגד הערבה שאין בו לא טעם ולא ריח. ואנו עושים אותם אגדה אחת, להורות כיון שיישראל שיש אחד וגוף אחד כמו שכתוב (ירמיה נ"ז) 'שה פזורה ישראל, דכל ישראל בכללותם נקראים שה אחד, וזה מורה באצבע דכל ישראל קרויים גוף אחד. ומאחר שהם גוף אחד, האבר שחסר בגוף או חלה, הרי כל הגוף בצער גדול, לפיכך צריכים להתחבר ולהתקשר יחד, וזה מחזיר לזה מה מורה לזה כדי שלא יזק הגוף, וכשיהי באגדה אחת וקשר אחד,

צדיקים במיתתן נקראים 'חיים'

ואלה שמות בני אהרן הבכור נדב ואביהוא אלעזר ואיתמר (במדבר ג ב). יש לדקדק למה אמר בלשון הזה ואלה שמות בני אהרן הבכור נדב ואביהוא, כי הלשון הזה מורה שהם חיים, היה לו לומר כי אם 'בני אהרן נדב ואביהוא אלעזר ואיתמר, וימת נדב ואביהוא וגו' ויכהן אלעזר ואיתמר' (שם פסוק ד), כמו שאמר גבי יהודה (במדבר כו ט) 'בני יהודה ער ואונן וימת ער ואונן, ובאמרו ואלה מורה שעל החיים מדבר. ואפשר לרמוז, דבא הורות דנדב ואביהוא וכו' זכיה גמורה בעולם החיים, וכמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה (וזה ח"ג טו: סא) דלא מתו רק מיתת הגוף, אבל נשמותיהם וכו' זכיה גמורה. וידוע דהצדיקים אפלו במיתתם קרויים חיים, ואדרבא החיים של אותו עולם הם החיים העקריים:

ולחכי כתבה התורה בלשון הזה ואלה שמות בני אהרן, מורה באצבע לומר, אלה שזכו לחיים הנצחיים להם ראוי לקרות ואלה שמות בני אהרן, שהרי הם חיים ולא מתים, ואדרבא חיים שיש להם מעלים מחיי העולם הזה. ואמר הבכור נדב, לומר שערין הוא בבכורתו ונדלתו באותו עולם. ופסיק טעמא ביה הבכור נדב, להורות בא דלא פסקה לו בכורה רק בה העולם, אבל באותו עולם הבכור בבכורתו והעציר בצערותו. ולא אמר 'אלעזר ב"ו, להודיע דמעלת אלעזר ואיתמר החיים לא הגיעה למעלת נדב ואביהוא, וכל זה להורות מעלת נדב ואביהוא באותו עולם. זכותם תעמד לנו ולכל ישראל, אמן כן יהי רצון:

(פתיחי חותם פרשת במדבר)

הסיבות להתאבל על פטירת הצדיק

אפשר לפרש על ענין פטירת הצדיק, ובפרט אם הוא חכם, שחייבים כל הקהל להתאבל ולהתאונן עליו משתי סבות, א' שייציאת הצדיק מן המקום עושה רשם, שכל זמן שהוא בחיים מגן על הקהל, כמו שפרש רש"י ז"ל (במדבר יד ט) על פסוק 'סר צלם מעליהם, איוב שהיה מגן עליהם מות. והסבה השניה שפא בעון הדור נסתלק, ואם נסתלק בעונם חייבים לספד ולקרע לבבם, על שהם גרמו לו להסתלק קדם זמנו. והעקר הוא שבין כך ובין כך צריכים הקהל להתעורר ולשוב בתשובה שלמה, שכל זמן שהיה חי הייתה וכוונתו מננה עלינו, ועכשיו צריכים לשוב כדי שתשובתם תגן עליהם, וכמעשה דנהנו בריוני דהו בשביבותיה דרבי זירא (סנהדרין לו). ואם מחמת עונם נסתלק, כל שכן וכל שכן שצריכים תשובה אחר תשובה, אולי ירחם השם עליהם ולא יאבדו:

חידה שבועית:

מה מביא רבינו מדוע לא נצטוו האבות הקדושים לבנות בית המקדש? (נא לכתוב תשובה קצרה ומתומצת!). פתרונות יש לשלוח עד יום שלישי הקרוב, כמו כן נא לציין כתובת מודיקת וטלפון למייל: p0774702681@gmail.com או לפקס 0774702681, יש לציין בראש הדף 'עבוד אביר יעקב'

שם הזוכה בסידור לשחידת מתיבתא בהוצאת עוז והדר:

פרשת וארא:

ה' אהרן רייזמן מבית שמש.

התשובה צריכה להיות מתוך ספרי מרן ה'אביר יעקב' זי"ע (או מתוך עלון זה) בין שולחי התשובות תיערך הגרלה על סידור לשחידת מתיבתא בהוצאת "עוז והדר".